

Julgeoleku- ja taustakontrolli seadus

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala ja eesmärk

(1) Käesolev seadus sätestab julgeoleku- ja taustakontrolli teostamise, nende käigus kogutud teabega tutvumise, andmete töötlemise ning julgeoleku- ja taustakontrolli teostavate asutuste üle järelevalve tegemise alused ja korra.

(2) Seaduse eesmärk on tagada riigi julgeoleku ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse ning isikute põhiõiguste ja vabaduste kaitse julgeoleku- ja taustakontrolli käigus.

(3) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse erisusi.

(4) Käesolevas seaduses kasutatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse §-s 3 nimetatud termineid seal kasutatud tähenduses.

§ 2. Seaduse kohaldamisala

(1) Käesolevat seadust kohaldatakse käesoleva seaduse §-des 8, 9 ja 13 nimetatud isikute suhtes (edaspidi *adressaad*).

(2) Käesolevat seadust ei kohaldata Vabariigi Presidendi ja Riigikogu esimehe suhtes.

(3) Salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või -loa, sertifikaadi või selle töötlemisloa taotlemisel ja andmisel kohaldatakse käesolevat seadust, arvestades riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse 3. peatükis või välislepingus sätestatud erisusi.

(4) Julgeoleku- ja taustakontrollist tulenevate andmete töötlemisele kohaldatakse isikuandmete kaitse seadust ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadust käesolevas seaduses sätestatud erisustega.

§ 3. Julgeolekukontroll

Julgeolekukontroll käesoleva seaduse tähenduses on isiku vastavuse hindamine riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 32 lõigetes 1 ja 2 või § 42 lõigetes 2 ja 3 või § 51 lõikes 2 sätestatud nõuetele (edaspidi *keeldumise alused*) konfidentsiaalse, salajase või täiesti salajase taseme riigisaladusele või vastaval tasemel salastatud välisteabele juurdepääsu loa või sertifikaadi andmiseks või selle kehtivuse pikendamiseks või juriidilise isiku töötlemisloa andmiseks või selle kehtivuse pikendamiseks.

§ 4. Taustakontroll

Taustakontroll käesoleva seaduse tähenduses on isiku sobivuse hindamine käesoleva seaduse § 8 lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhtudel või piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse saamiseks või selle kehtivuse pikendamiseks või isiku tegevusega riigi julgeolekule kaasneva ohu hindamine käesoleva seaduse §-s 9 nimetatud juhtudel.

§ 5. Põhimõtted

(1) Taustakontrolli käigus ei või kasutada adressaadi kohta teavet, mis pärineb ajast, kui adressaat oli alaealine, välja arvatud juhul, kui see on vajalik sünniaja ja -koha ning hariduskäigu kontrollimiseks. Julgeolekukontrolli käigus ei või kasutada adressaadi kohta teavet, mis pärineb ajast, kui adressaat oli süüvõimetu, välja arvatud juhul, kui see on vajalik sünniaja ja -koha ning hariduskäigu kontrollimiseks. Käesolevas lõikes sätestatu ei puuduta isiku sünniaja, tervise seisundi, hariduskäigu või tema suhtes toime pandud süütegude andmeid, kui need on haldusakti andmise või toimingu sooritamise otsustamiseks vajalikud.

(2) Taustakontrolli võib teostada seaduse ja isiku kirjaliku teavitamise või isiku igakordse eelneva kirjaliku nõusoleku alusel. Teavitamisest ja isikuandmete ankeedi esitamisest keeldumine võib olla aluseks, et jätta adressaat ameti- või töökohale võtmata ja korduva taustakontrolli teostamisel adressaadi tööleping üles öelda või ta ametikohalt vabastada avaliku teenistuse seaduses, töölepingu seaduses või muu avalikku teenistust reguleeriva eriseaduses sätestatud tingimustel ja korras.

(3) Julgeolekukontrolli käigus võib tunnistajalt võtta ütlusi tema kirjalikul loal.

(4) Adressaat ja käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud tunnistaja on kohustatud esitama julgeoleku- või taustakontrolli teostavale haldusorganile tõesed andmeid.

(5) Julgeoleku- ega taustakontrolli tulemusena antav arvamus ei või põhineda tõendamata asjaoludel, kontrollimata andmetel, väidetest ega kahtlustel isiku võimaliku tulevase õigusrikkumise kohta. Kui julgeoleku- või taustakontrollis kasutatakse teavet käimasoleva süüteomenetluse kohta, tuleb märkida menetluse hetkeseis toimikus, kus säilitatakse julgeoleku- või taustakontrolli tulemusel kogutud andmeid.

(6) Kui julgeoleku- või taustakontroll on füüsilise isiku suhtes ameti- või töökohale kandideerimisel või muul juhul seadusega sätestatud, tehakse see teatavaks avaliku konkursi tingimustes.

§ 6. Adressaadi õigused

(1) Julgeoleku- või taustakontrolli teostav haldusorgan on kohustatud teavitama adressaati julgeoleku- või taustakontrolli teostamise eesmärgist ja menetlusest ning isiku õigustest selle käigus, sealhulgas õigusest keelduda julgeoleku- või taustakontrolli teostamiseks isikuandmete ankeedi esitamisest või nõusoleku andmisest. Adressaadi taotlusel lõpetab haldusorgan julgeoleku- või taustakontrolli viivitamata.

(2) Adressaadil on õigus keelduda selliste andmete esitamisest, mis võivad põhjustada tema või tema abikaasa, otsejoones sugulase, õe või venna, õe või venna alaneja sugulase, abikaasa otsejoones sugulase, abikaasa õe või venna suhtes süüteomenetluse algatamise. Julgeoleku- või taustakontrolli teostav haldusorgan on kohustatud adressaati kirjalikult teavitama õigusest keelduda käesoleva lõike esimeses lauses sätestatud andmete esitamisest.

(3) Julgeoleku- või taustakontrolli läbiviimine protokollitakse. Adressaadil on õigus tutvuda julgeoleku- või taustakontrolli protokolliga ja menetlustoimingute protokollidega, kui see ei ole seadusega keelatud.

(4) Julgeoleku- või taustakontrolli ajendiks olnud haldusmenetluse lõppemisel lõpetatakse julgeoleku- või taustakontroll viivitamata. Kui adressaat keeldub julgeoleku- või taustakontrollist või taotleb julgeoleku- või taustakontrolli lõpetamist, lõpetatakse julgeoleku- või taustakontrolli ajendiks olnud haldusmenetlus üksnes juhul, kui julgeoleku- või taustakontrolli käigus antava hinnanguta ei ole võimalik haldusakti anda või toimingut sooritada või see on seaduses ette nähtud.

(5) Julgeoleku- või taustakontrolli teostanud haldusorgan teavitab adressaati võimalusest vaidlustada julgeoleku- või taustakontrolli käigus antud arvamus koos haldusakti või toiminguga, mille andmise menetluse käigus julgeoleku- või taustakontroll läbi viiakse.

(6) Adressaadil ja tema esindajal on õigus esitada julgeoleku- või taustakontrolli käigus seletusi ja vastuväiteid kogutud andmete kohta enne julgeoleku- või taustakontrolli arvamus andmist, välja arvatud juhul, kui tal puudub teabele juurdepääs käesoleva seaduse §-s 34 sätestatud juhul.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud seletused ja vastuväited lisatakse adressaadi julgeoleku- või taustakontrolli protokollile, välja arvatud juhul, kui need on ilmselgelt alusetud või nende tulemusel vaidlustatud andmeid juba parandatakse. Kui seletusi või vastuväiteid peetakse ilmselgelt alusetuks, esitatakse sellekohane kirjalik põhjendus julgeoleku- või taustakontrolli protokollile või toimikusse, kus säilitatakse julgeoleku- või taustakontrolli tulemusel kogutud andmeid.

(8) Adressaadil ja tunnistajal on õigus saada enda seletuste või ütluste andmise menetlustoimingu protokollile koopia. Julgeolekukontrolli teostav haldusorgan võib keelduda adressaadile tunnistaja ülekuulamise protokolliga tutvumise võimaldamises, kui protokolliga tutvumine ohustab tunnistajat, riigi julgeolekut või kahjustab julgeolekukontrolli läbiviimist.

§ 7. Julgeoleku- ja taustakontrollist loobumine

Haldusakti võib anda või toimingu sooritada julgeoleku- või taustakontrolli läbi viimata, kui varasema julgeoleku- või taustakontrolli arvamus või muud andmed on piisavad haldusakti andmise või toimingu sooritamise õiguspäraseks otsustamiseks või julgeoleku- või taustakontrolli arvamus ei saa mõjutada haldusakti andmist või toimingu sooritamist.

2. peatükk TAUSTAKONTROLLI ALUSTAMINE

§ 8. Taustakontroll seaduse alusel

(1) Taustakontrolli teostatakse füüsilise isiku suhtes piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse saamiseks või selle kehtivuse pikendamiseks.

(2) Taustakontrolli teostatakse füüsilise isiku suhtes, kes kandideerib mõnele järgmisele ameti- või töökohale või on:

1) politseiametnik, välja arvatud politseiametnik Kaitsepolitseiametis;

2) ametnik või töötaja vanglas või Justiitsministeeriumi vanglateenistuse ülesannete täitmiseks ettenähtud ameti- või töökohal;

- 3) tegevteenistuja, ametnik või töötaja Kaitseväes;
- 4) päästeametnik, kelle teenistusülesannete hulka kuulub töö andmekoguga, mille vastutav töötaja on Siseministerium või Politsei- ja Piirivalveamet, või demineerimistö tegemine või kellel on juurdepääs päästeteenistujate delikaatsetele isikuandmetele;
- 5) prokurör või prokuröri abi.
- 6) ametnik või töötaja Maksu- ja Tolliametis.

(3) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isikutele teostatakse taustakontrolli:

- 1) sisekaitsealase rakenduskõrgkooli või kutseharidusõppe politsei-, pääste- või vanglateenistuse erialal õppima asumisel ning Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori käskkirjaga kehtestatud sellisele ametikohale kandideerimisel, mis ei ole politseiametniku ametikoht, kuid millel ülesannete täitmiseks on vajalik juurdepääs avaliku teabe seaduse § 35 lõike 1 punktides 5¹ ja 5² sätestatud teabele, Politsei- ja Piirivalveameti ametnike ja töötajate delikaatsetele isikuandmetele või andmekogule, mille vastutav töötaja on Siseministerium või Politsei- ja Piirivalveamet;
- 2) Kaitseliidu tegev- või toetajaliikmeks astumisel;
- 3) abipolitseinikuks kandideerimisel;
- 4) lõhkematerjaliseaduse §-des 61, 62 ja 63 nimetatud isikute sobivuse hindamiseks, et saada juurdepääs lõhkematerjalile, lõhkematerjali käitlemise korraldamiseks või lõhketööde tegemiseks;
- 5) hädaolukorra seaduse § 41 lõikes 2 nimetatud suure rünnakuriskiga objekti hõlmava turvateenuse osutamiseks tegevusloa taotlemisel;
- 6) litsentsi taotlemisel strateegilise kauba veoks või teenuse osutamiseks;
- 7) Kaitseväele teenuse osutamisega seotud isiku Kaitseväe julgeolekualale lubamise otsustamisel;
- 8) julgeolekuasutusele teenuse osutamisega seotud isiku sobivuse hindamiseks;
- 9) lennukõlbliku või kopterikõlbliku julgestuspiirangualale saatjata pääsemise loa, õhusõiduki meeskonnaliikme sertifikaadi või tunnistuse taotlemisel ja kandideerimisel lennundusjulgestusalaste ülesannete täitmiseks lennundusseaduse § 46⁷ lõikes 2 nimetatud juhul.

(4) Taustakontrolli teostatakse muul seadusega ettenähtud juhul käesolevas seaduses sätestatud põhimõtetest lähtuvalt.

§ 9. Taustakontroll põhjendatud vajadusel

Taustakontrolli võib põhjendatud vajaduse korral teostada, kui isik on riigikaitsealasel teenistuskohal või isiku tegevusega võib järgmistel juhtudel kaasneda ameti- või töökoha iseloomust tulenevalt oht riigi julgeolekule:

- 1) hädaolukorra seaduse § 34 lõike 2 punktides 1–7, 9, 10 ja 12–19, lõike 3 punktides 5 ja 6, lõike 4 punktis 3 ning lõike 9 punktis 3 märgitud elutähtsat teenust osutavas asutuses või ettevõttes;
- 2) suure rünnakuriskiga objektid hädaolukorra seaduse § 41 lõike 2 tähenduses;
- 3) valitsusasutuses, valitsusasutuse hallatavas riigiasutuses, põhiseaduslikus institutsioonis või seda teenindavas asutuses;
- 4) taotleb luba turvaalale sissepääsuks.

§ 10. Taustakontrolli alustamine ja selle vajaduse otsustamine

(1) Käesoleva seaduse §-s 9 nimetatud isikute taustakontrolli alustab kontrolli teostav haldusorgan järgmise isiku või asutuse pöördumise ajendil:

- 1) elutähtsa teenuse toimepidevust korraldav asutus;
- 2) suure rünnakuriskiga objekti, välja arvatud valitsusasutuse valdaja juures Kaitsepolitseiamet;
- 3) muul juhul asjaomane valitsusasutus, põhiseaduslik institutsioon või seda teenindav asutus;
- 4) turvaala valdaja.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud pöördumise põhjendamisel lähtutakse asjaoludest, mille põhjal võib objektiivse hinnangu järgi pidada tõenäoliseks, et esineb oht riigi julgeolekule.

§ 11. Taustakontrolli põhjendatuse hindamine

(1) Taustakontrolli läbiviimise otsustab taustakontrolli teostav haldusorgan lähtuvalt asjaoludest, mille põhjal võib objektiivse hinnangu järgi pidada tõenäoliseks, et esineb oht riigi julgeolekule.

(2) Taustakontrolli põhjendatuse kohta otsuse tegemisel hindab taustakontrolli teostav haldusorgan lisaks, kas on täidetud järgmised taustakontrolli eeltingimused:

- 1) adressaat on andnud kirjaliku kinnituse selle kohta, et teda on teavitatud taustakontrolli eesmärgist ja menetlusest ning riigisaladusele juurdepääsu õiguse taotlemise korral riigisaladuse kaitse nõuetest, vastutusest nende rikkumise eest ja kohustusest hoida temale teatavaks saavat riigisaladust;
- 2) adressaat on andnud kirjaliku nõusoleku taustakontrolli teostamiseks;
- 3) adressaat on esitanud taustakontrolli teostavale asutusele taotluse koos täidetud isikuandmete ankeediga;
- 4) isik või asutus on esitanud taustakontrolli teostavale haldusorganile pöördumise, milles põhjendatakse taustakontrolli teostamise vajadust, kui pöördumise esitaja ja taustakontrolli teostav haldusorgan ei ole sama asutus.

(3) Taustakontrolli teostav haldusorgan toimetab adressaadile kätte kirjaliku põhjenduse taustakontrolli vajaduse kohta. Selles selgitab taustakontrolli teostav haldusorgan ameti- või töökohast tuleneda võivat ohtu riigi julgeolekule või põhjendab, miks taustakontroll ei ole vajalik või miks taustakontrolli eeltingimused ei ole täidetud.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 1 nimetatud kinnituse, punktis 2 nimetatud nõusoleku ja punktis 3 nimetatud taotluse vormi kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

§ 12. Taustakontrolli teostav asutus

Taustakontrolli teostavad:

- 1) piiratud taseme riigisaladusele või vastaval tasemel salastatud välisteabele juurdepääsu andmise üle otsustamiseks ning käesoleva seaduse § 9 punktides 1 ja 3 sätestatud juhtudel – asjaomane valitsusasutus, põhiseaduslik institutsioon või seda teenindav asutus;
- 2) käesoleva seaduse § 8 lõike 2 punktis 1 ning lõike 3 punktides 3, 5 ja 6 sätestatud juhul ning sisekaitselise rakenduskõrgkooli politsei erialal õppima asuva isiku suhtes – Politsei- ja Piirivalveamet;
- 3) käesoleva seaduse § 8 lõike 3 punktides 4, 8 ja 9 ning § 9 punktides 2 ja 4 sätestatud juhul – Kaitsepolitseiamet;
- 4) käesoleva seaduse § 8 lõike 2 punktis 2 sätestatud juhul ja vanglateenistuse erialal õppima asuva isiku suhtes – Justiitsministeeriumi vanglate osakond ja vangla;
- 5) käesoleva seaduse § 8 lõike 2 punktis 3 ning lõike 3 punktis 7 sätestatud juhul – Kaitsevägi;
- 6) käesoleva seaduse § 8 lõike 2 punktis 4 sätestatud juhul ja päästeteenistuse erialal õppima asuva isiku suhtes – Päästeamet;
- 7) käesoleva seaduse § 8 lõike 2 punktis 5 sätestatud juhul – Riigiprokuratuur;
- 8) käesoleva seaduse § 8 lõike 2 punktis 6 sätestatud juhul – Maksu- ja Tolliamet;
- 9) käesoleva seaduse § 8 lõike 3 punktis 2 sätestatud juhul – Kaitsepolitsei.

3. peatükk

JULGEOLEKUKONTROLLI ALUSTAMINE

§ 13. Isikud, kelle suhtes võib teostada julgeolekukontrolli

- (1) Julgeolekukontrolli teostatakse füüsilise isiku suhtes, kes vajab õigust juurde pääseda konfidentsiaalse või kõrgema taseme riigisaladusele või vastaval tasemel salastatud välisteabele või juurdepääsuõiguse kehtivuse pikendamist, välja arvatud juurdepääs riigisaladusele ametikohajärgselt riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 27 lõigetes 1 ja 2 nimetatud juhul (adressaat).
- (2) Julgeolekukontrolli teostatakse juriidilise isiku töötlemisloa saamiseks või töötlemisloa kehtivuse pikendamiseks.
- (3) Juurdepääsuloa või töötlemisloa kehtivuse pikendamiseks esitatakse nõutavad dokumendid julgeolekukontrolli teostavale haldusorganile hiljemalt neli kuud enne juurdepääsu- või töötlemisloa kehtivuse lõppemist, mille tulemusel pikeneb juurdepääsu- või töötlemisloa kehtivus kuni pikendamise või taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse tegemiseni.

§ 14. Julgeolekukontrolli teostav haldusorgan

- (1) Julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitseiamet, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud juhtudel.
- (2) Teabeamet teostab julgeolekukontrolli järgmiste isikute suhtes:

- 1) Teabeameti teenistusse või tööle kandideeriv ja Teabeameti teenistuses või tööl olev isik, välja arvatud Teabeameti peadirektor ja tema asetäitja;
- 2) Riigikogu liige;
- 3) Kaitsepolitseiameti peadirektor ja tema asetäitja;
- 4) Siseministeeriumi kantsler ja asekancler;
- 5) prokurör.

§ 15. Taotluse läbi vaatamata jätmine

(1) Julgeolekukontrolli teostav haldusorgan jätab taotluse läbi vaatamata riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 33 lõikes 5 või § 43 lõikes 5 sätestatud alustel või juhul, kui ei ole täidetud julgeolekukontrolli eeltingimused.

(2) Julgeolekukontrolli eeltingimused on:

- 1) adressaat on andnud kirjaliku kinnituse selle kohta, et teda on teavitatud julgeolekukontrolli teostamise eesmärgist ja menetlusest ning riigisaladuse kaitse nõuetest, vastutusest nende rikkumise eest ja kohustusest hoida temale teatavaks saavat riigisaladust;
 - 2) adressaat on andnud julgeolekukontrolli teostamiseks kirjaliku nõusoleku, millega lubatakse julgeolekukontrolli teostamiseks pädeval asutusel saada vajaduse korral tema kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning nende asutustelt ja organitelt nii juurdepääsuõiguse andmise kui ka selle kehtivuse pikendamise otsustamiseks;
 - 3) adressaat on esitanud julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele taotluse koos täidetud lisaankeediga või laiendatud ankeediga;
 - 4) asutus on esitanud julgeolekukontrolli teostavale haldusorganile ametiabi taotluse, milles põhjendatakse adressaadi juurdepääsuvajadust ning nimetatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korra järgi riigisaladuse alaliik, millega adressaat juurdepääsuõiguse saamise järel kokku puutub, kui avalduse esitaja ja julgeolekukontrolli teostaja ei ole sama asutus.
- (3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 1 nimetatud kinnituse, punktis 2 nimetatud nõusoleku ja punktis 3 nimetatud taotluse vormi kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

4. peatükk ANKEEDID

§ 16. Isikuandmete ankeet

(1) Isikuandmete ankeedis peab adressaat esitama järgmised andmed:

- 1) ees- ja perekonnanimi, sealhulgas endised nimed;
- 2) isikutunnistuse või passi number, kui see ei ole Eestis väljastatud;
- 3) sünniaeg ja -koht;
- 4) isikukood;
- 5) telefoninumbrid, e-posti aadressid, postiaadressid ja elukohad;
- 6) kodakondsus, sealhulgas varasem või topeltkodakondsus;
- 7) abikaasa või abieluga sarnanevas suhtes oleva isiku ees- ja perekonnanimi, sealhulgas endised nimed, kui isik ei ole Eesti kodanik, elukoht, töökoht, sünniaeg ning kodakondsus, sealhulgas varasem või topeltkodakondsus;
- 8) perekonnaseis;
- 9) selle asula või linna nimi, mis on olnud teises riigis viibimiskohaks kauem kui kolm kuud 18. eluaastast arvates;

- 10) tööandjad viimase kümne aasta jooksul ja määratud distsiplinaarkaristused;
- 11) hariduskäik;
- 12) täiendkoolitused või lähetused teistes riikides viimase viie aasta jooksul kestusega üle kolme kuu;
- 13) ajateenistuskohustuse täitmise aeg, koht ja asjaolud;
- 14) vanemad, kasuvanemad, vennad ja õed, lapsed ja kasulapsed: ees- ja perekonnanimi, sünniaeg, ameti- või töökoht, kodakondsus, sealhulgas varasem või topeltkodakondsus;
- 15) kinnitus, et adressaat ei ole seotud ühendusega, mille tegevus on suunatud Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse vägivaldsele muutmisele, territoriaalse terviklikkuse vägivaldsele rikkumisele, vägivaldsele võimuhaaramisele või muul viisil Eesti põhiseadusliku korra vägivaldsele muutmisele;
- 16) teenistus välisriikide relvajõududes või muudes relvastatud ühendustes;
- 17) kontaktid välisriikide luure- või julgeolekuteenistustega;
- 18) kinnitus narkootilisest või psühhotropsest ainest, alkoholist või hasartmängust sõltuvuse puudumise kohta;
- 19) kinnitus diagnoositud psüühikahäire puudumise kohta, mis piirab isiku võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida;
- 20) varasema julgeoleku- või taustakontrolli tegemise põhjus, aeg ja tulemus.

(2) Isikuandmete ankeedis peab juriidilisest isikust adressaadi seaduslik esindaja esitama järgmised andmed:

- 1) ärinimi, sealhulgas endised ärinimed koos nime kasutamise ajavahemiku ja nime muutmise põhjusega;
- 2) äriregistri kood;
- 3) registreerimise kuupäev;
- 4) telefoninumber ja juriidiline, posti- ning tegevusaadress;
- 5) õiguslik vorm ja osa- või aktsiakapital;
- 6) tegevusalad;
- 7) pangakonto numbrid;
- 8) asutajate, juhtimis-, järelevalve- ja kontrollorganite liikmete ning nende omanike andmed viimase viie aasta jooksul, kelle osalus on olnud vähemalt 5 protsenti aktsia- või osakapitalist: registri- või isikukood, ärinimi või nimi, elu- või asukoht, omanike osaluse suurus;
- 9) juriidilise isiku juhi ja riigisaladuse kaitset korraldava isiku kandidaadi andmed: ees- ja perekonnanimi, sealhulgas endised nimed, sünniaeg või isikukood, elukoht ja telefoninumber;
- 10) andmed juriidilise isiku osaluse kohta teistes ettevõtetes: registri- või isikukood, ärinimi või nimi, elu- või asukoht, osaluse suurus;
- 11) volitatud esindajate andmed: ees- ja perekonnanimi, isikukood või sünniaeg, elukoht;
- 12) audiitorite andmed: ees- ja perekonnanimi, isikukood või sünniaeg, tunnistuse number;
- 13) andmed osalemise kohta riigihanke konkurssidel viimase viie aasta jooksul: aasta, riigihange, tulemus, tellija;
- 14) andmed kasutatud alltöövõtjate või osalemise kohta alltöövõtjana viimase viie aasta jooksul: riigihange, ärinimi või nimi, elu- või asukoht, teostatud tööd;
- 15) majandusandmed majandusaasta aruannete järgi viimase viie aasta jooksul: aasta, bilansimaht, kasum, kahjum;
- 16) kontaktid välisriikide asutuste, ettevõtete, organisatsioonide ja luure- või julgeolekuteenistustega;
- 17) andmed juriidilise isiku varaliste kohustuste kohta, mis ületavad eelmise majandusaasta ühe kuu keskmist käivet, kohustuslaste kohta, kes on ületanud oma kohustuste täitmise tähtaega enam kui kolm kuud, kinnisvara ja sellele seatud pandiõiguste kohta;
- 18) varasema julgeolekukontrolli tegemise põhjus, aeg ja tulemus.

§ 17. Lisaankeet

Lisaankeedis peab adressaat esitama lisaks käesoleva seaduse § 16 lõikes 1 sätestatud järgmised andmed:

- 1) võla- või garantiikohustused;
- 2) pangakonto numbrid;
- 3) välisriigis elavate perekonnaliikmete ja lähedaste isikute andmed: ees- ja perekonnanimi, sealhulgas endised nimed, kui isik ei ole Eesti kodanik, elukoht, töökoht, sünniaeg ning kodakondsus, sealhulgas varasem või topeltkodakondsus.

§ 18. Laiendatud ankeet

Laiendatud ankeedis peab adressaat esitama lisaks käesoleva seaduse § 16 lõikes 1 ja §-s 17 sätestatud andmed kolme isiku kohta, kes tunnevad adressaati vähemalt viis aastat, välja arvatud abikaasa või abieluga sarnanevas suhtes olev isik. Märkida tuleb isiku ees- ja perekonnanimi, elukoht, ameti- või töökoht, ameti- või tööülesanded, kontaktandmed ja tutvumise algusaeg.

§ 19. Ankeedi vorm

Füüsilise ja juriidilise isiku isikuandmete ankeedi, lisaankeedi ning laiendatud ankeedi vorm kehtestatakse valdkonna eest vastutava ministri määrusega.

5. peatükk TAUSTAKONTROLLI TEOSTAMINE

§ 20. Taustakontrolli meetmed

(1) Taustakontrolli käigus kontrollitakse käesoleva seaduse § 31 lõikes 1 nimetatud asjaolusid isikuandmete ankeedis märgitud andmete põhjal.

(2) Taustakontrolli arvamuse andmiseks isikuandmete ankeedis märgitud andmete kohta ja distsiplinaarkaristuste ning nende kriminaalmenetluste kontrollimiseks, milles isik on olnud süüdistatav või karistatud kuriteo toimepanemises, on taustakontrolli teostaval haldusorgan volitatud küsitlema taustakontrolli taotluse saamisest arvates 30 päeva jooksul adressaadi endist ja nüüdset vahetut juhti ning võtta adressaadilt seletusi. Samal ajal on taustakontrolli teostav haldusorgan volitatud kontrollima avalikke allikaid ja tegema päringuid riiklikesse registritesse.

(3) Taustakontrolli teostav haldusorgan on volitatud 30 päeva jooksul taotluse saamisest arvates tegema päringuid raviasutusele või arstile, kes peab viivitamata, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul järelepärimise saamisest arvates väljastama kinnituse andmete olemasolu või puudumise kohta käesoleva seaduse § 16 lõike 1 punktides 18 ja 19 nimetatud asjaolude kohta, ja julgeolekuasutusele käesoleva seaduse § 16 lõike 1 punktides 15, 16, 17 ja 20 nimetatud asjaolude kontrollimiseks.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatud tähtaega võib pikendada 30 päeva võrra järgmistel juhtudel:

- 1) taustakontrolli teostamiseks ei ole 30 päeva jooksul arvates dokumentide nõuetekohasest esitamisest olnud võimalik võtta adressaadilt seletust adressaadist olenevatel mõjuvatel põhjustel;
- 2) taustakontrolli arvamuse andmisel on vaja tugineda välisriigist pärinevale teabele;
- 3) taustakontrolli käigus kogutud teabest tuleneb, et järgneva 30 päeva jooksul võivad tõenäoliselt ilmnedu käesoleva seaduse § 31 lõikes 1 nimetatud asjaolud;

4) taustakontrolli käigus kogutud teabest tuleneb, et järgneva 30 päeva jooksul võivad adressaadi suhtes käesoleva seaduse § 31 lõikes 1 nimetatud asjaolud ära langeda.

§ 21. Korduv taustakontroll

(1) Isikuandmete ankeedi võib korduva taustakontrolli teostamiseks esitada adressaadile täitmiseks iga viie aasta järel.

(2) Sõltumata käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtajast võib ohuprognooosi alusel kirjaliku põhjendatud otsusega esitada isikuandmete ankeedi täitmiseks järgmistele isikutele:

1) tegevteenistuja, ametnik või töötaja Kaitseväes;

2) päästeametnik;

3) ametnik või töötaja jällitusasutuses;

4) ametnik või töötaja Eesti Vabariigi välisesinduses;

5) lennugalja või kopteri valjaku julgestuspiirangualale saatjata pääsemise loa, õhusõiduki meeskonnaliikme sertifikaadi või tunnistuse omanikule ja lennundusjulgestusalaste ülesannete täitjale lennundusseaduse § 46⁷ lõikes 2 nimetatud juhul.

§ 22. Istung taustakontrolli menetluses

(1) Taustakontrolli teostav haldusorgan võib enda algatusel võtta adressaadilt suulisi seletusi istungil enne taustakontrolli käigus arvamuse andmist asjaolude kohta, mis on vajalikud isikuandmete ankeedis märgitud andmete täpsustamiseks. Adressaadi taotlusel on seletuste andmiseks või vastuväidete esitamiseks istungi korraldamine kohustuslik. Adressaadil on õigus esitada seletusi haldusmenetluse seaduse §-s 38 ning vastuväiteid haldusmenetluse seaduse §-s 40 ja käesoleva seaduse § 6 lõikes 5 sätestatud korras.

(2) Taustakontrolli istung ning selle käigus esitatud seletused ja vastuväited protokollitakse.

6. peatükk JULGEOLEKUKONTROLLI TEOSTAMINE

§ 23. Julgeolekukontrolli tasemed

(1) Vastavalt riigisaladuse või salastatud välisteabe tasemele, mille töötlemiseks või millele juurdepääsuks luba taotletakse, teostab julgeolekuasutus:

1) tavalist julgeolekukontrolli – konfidentsiaalse taseme riigisaladuse ja vastaval tasemel salastatud välisteabe korral füüsilise isiku lisaankeedi alusel;

2) laiendatud julgeolekukontrolli – salajase või täiesti salajase taseme riigisaladuse ja vastaval tasemel salastatud välisteabe korral või juhul, kui tavalise julgeolekukontrolli käigus on tekkinud kahtlus ohu kohta riigi julgeolekule, füüsilise isiku laiendatud ankeedi alusel;

3) juriidilise isiku julgeolekukontrolli – juriidilise isiku töötlemisloa taotluse korral juriidilise isiku isikuandmete ankeedi alusel.

(2) Kui lisaankeedis märgitud andmete kontrollimisel tekib kahtlus adressaadi suhtes keeldumise aluse esinemise kohta, küsib julgeolekuasutus adressaadilt kirjalikku luba laiendatud julgeolekukontrolli teostamiseks. Loa andmisest keeldumine võib olla aluseks isiku teenistusest vabastamiseks või tema töölepingu ülesütleamiseks avaliku teenistuse seaduse, töölepingu seaduse või muu avalikku teenistust reguleeriva eriseaduse alusel.

§ 24. Julgeolekukontrolli meetmed ja toimingute tähtajad

(1) Lisaankeedis, laiendatud ankeedis või juriidilise isiku isikuandmete ankeedis märgitud andmete kontrollimise eesmärgil on julgeolekukontrolli teostaval haldusorganil volitus:

- 1) teha päringuid riiklikesse registritesse, krediidasutustesse, raviasutustesse, eraõiguslikele juriidilistele isikutele, elektroonilise side ettevõtjatele ja pöörduda riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuse või avalik-õigusliku juriidilise isiku poole, kui nende andmete saamine avalikest allikatest oleks seotud liigsete kulutustega või isikut, kelle isikuandmeid edastatakse, rohkem koormavate meetmetega ning kui seadusega ei ole selliste andmete üleandmine keelatud ja kui sellise teabe õigsuse suhtes ei esine kahtlusi;
- 2) saada adressaadilt teavet kirjalike või suuliste seletuste kaudu ning istungi käigus;
- 3) võtta tunnistajana ütlusi adressaadiga abielulises või abieluga sarnanevas suhtes olevalt isikult või endiselt abikaasalt tema nõusolekul, kui julgeolekukontrolli teostava haldusorgani põhjendatud hinnangul lähtub sellisest isikust kontrollitava isiku suhtes võimalik oht riigi julgeolekule;
- 4) laiendatud julgeolekukontrolli käigus teostada julgeolekujuurdlus;
- 5) kasutada muud teavet, kui see on kohustuslik tulenevalt rahvusvahelisest lepingust või muust riigile siduvast väliskohustusest.

(2) Julgeolekukontrolli teostaval haldusorganil on käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud toiminguid riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 33 lõike 3 järgi õigus teha füüsilise isiku suhtes kuni kolme kuu ja juriidilise isiku suhtes nimetatud seaduse § 43 lõike 3 järgi kuni kuue kuu jooksul julgeolekukontrolli teostamiseks taotluse saamisest arvates. Eespool nimetatud tähtaegu võib pikendada riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 33 lõikes 4 ja § 43 lõikes 4 sätestatud korras.

§ 25. Julgeolekujuurdlus laiendatud julgeolekukontrollis

(1) Laiendatud julgeolekukontrolli käigus võib julgeolekuasutus adressaadi laiendatud ankeedis esitatud andmete kontrollimiseks võtta ütlusi adressaadi poolt laiendatud ankeedis märgitud isikutelt või käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud korras muudelt isikutelt (edaspidi *julgeolekujuurdlus*).

(2) Kui adressaadi suhtes on kahtlus ohu kohta riigi julgeolekule, võib julgeolekukontrolli teostav haldusorgan laiendatud julgeolekukontrolli käigus piirata isiku õigust kodu, perekonna- või eraelu puutumatusel julgeolekuasutuste seaduse § 26 lõike 3 punktide 1–4 järgi ja sama seaduse §-s 27 sätestatud korras piirata laiendatud ankeedis märgitud andmete kontrollimise eesmärgil isiku õigust sõnumi saladusele julgeolekuasutuste seaduse § 25 tähenduses.

(3) Kui julgeolekujuurdluse käigus ilmneb julgeolekuasutusele, et adressaadist lähtub võimalik oht riigi julgeolekule või keeldumise alus, võib julgeolekuasutus võtta üksnes võimalikku julgeolekuohtu või keeldumise alust põhjustavate asjaolude selgitamiseks lisaks laiendatud ankeedis märgitud isikutele täiendavaid ütlusi muudelt isikutelt nende loal, kui on alust arvata, et nendel isikutel on teavet adressaadi kohta.

(4) Julgeolekujuurdlust teostav haldusorgan teavitab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud isikuid andmete töötlemise otstarbest ja teabe jagamise kohustusest käesoleva seaduse alusel ning

teenistus-, tööõiguslikust või muust lepingulisest kaasaaitamiskohustusest, samuti õigusest keelduda selliste andmete esitamisest, mis võivad põhjustada tema või tema abikaasa, otsejoones sugulase, õe või venna, õe või venna alaneja sugulase, abikaasa otsejoones sugulase, abikaasa õe või venna suhtes süüteomenetluse.

§ 26. Adressaadi antavad seletused

(1) Julgeolekukontrolli teostamiseks võtab julgeolekukontrolli teostav haldusorgan adressaadilt seletuse. Juriidilisest isikust adressaadi nimel annab seletusi selle juriidilise isiku seaduslik esindaja. Kui julgeolekukontrolli teostatakse seoses juurdepääsuloa, juurdepääsusertifikaadi või töötlemisloa kehtivuse pikendamise otsustamise vajadusega, võtab julgeolekukontrolli teostav haldusorgan adressaadilt seletusi üksnes põhjendatud vajaduse korral.

(2) Adressaat peab seletust andes vastama küsimustele keeldumise aluste kontrollimiseks. Adressaadil on õigus anda seletusi, mida ta peab eespool nimetatud asjaolude kontrollimisel oluliseks.

(3) Julgeolekukontrolli teostav haldusorgan protokollib adressaadi suulised seletused.

§ 27. Kahtlus psüühikahäire kohta, mis piirab isiku võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida

(1) Kahtluse korral, et adressaadil võib olla vaimuhaigus, nõrgamõistuslikkus või muu psüühikahäire, mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida, küsib julgeolekukontrolli teostav haldusorgan isikult nõusolekut tema suunamiseks psühhiaatri läbivaatusele.

(2) Julgeolekukontrolli teostamisel psühhiaatri tehtava läbivaatuse ja järeldusotsuse vormistamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(3) Psühhiaatri läbivaatusele suunamiseks nõusoleku andmisest keeldumise korral otsustatakse juurdepääsuloa andmine, selle kehtivuse pikendamine või kehtetuks tunnistamine olemasoleva teabe põhjal. Kui isiku nõusoleku andmisest keeldumine võib olla aluseks isiku teenistusest vabastamiseks või tema töölepingu ülesütlemiseks avaliku teenistuse seaduse, töölepingu seaduse või muu avalikku teenistust reguleeriva eriseaduse alusel.

§ 28. Korduv julgeolekukontroll

(1) Julgeolekukontrolli teostaval haldusorganil on õigus korduva julgeolekukontrolli teostamiseks esitada ankeet täitmiseks adressaadile ja keeldumise aluste esinemist kontrollida põhjendatud kahtluse korral ka juurdepääsuloa, juurdepääsusertifikaadi ja juriidilise isiku töötlemisloa kehtivuse ajal.

(2) Kui kontrolli tulemusel tuvastatakse keeldumise aluste järgi oht riigi julgeolekule, tunnistab julgeolekukontrolli teostav haldusorgan isiku juurdepääsuõiguse, töötlemis- või juurdepääsuloa kehtetuks, teavitades sellest riigi julgeoleku volitatud esindajat, adressaati ja asjassepuutuvat asutust.

§ 29. Julgeolekukontroll kohtumenetluses

(1) Piiratud, konfidentsiaalse või salajase taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus on kriminaal-, tsiviil- või haldusasja kohtueelse menetlemise ja kohtumenetluse osalisel või väärteoasja kohtuvälise menetluse osalisel, menetlusesse kaasatud isikul ning nende esindajal või kaitsjal uurimisasutuse, prokuratuuri, kohtuvälise menetleja või kohtu põhistatud määruse alusel pärast julgeolekukontrolli

läbimist, kui juurdepääs riigisaladusele on kriminaal-, tsiviil-, haldus- või väärteoasja lahendamiseks kohtu või kohtuvälise menetleja hinnangul vältimatult vajalik.

(2) Uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu määruse alusel ei lubata juurdepääsu piiratud, konfidentsiaalse või salajase taseme riigisaladusele, kui see seab ohtu kriminaalmenetluse seadustiku § 126¹⁴ lõike 1 punktides 2, 4, 5, 6 ja 7 sätestatud õiguste kaitse, ja täiesti salajase taseme riigisaladusele.

(3) Julgeolekukontrolli ei teostata kahtlustatava, süüdistatava ega advokaadist kaitsja suhtes, kui riigisaladusele juurdepääsu vajadus tuleneb kaitseõiguse tagamisest kriminaalmenetluses.

(4) Isikul, kelle suhtes kohaldatakse tunnistajakaitse kaitseabinõusid tunnistajakaitse seaduse alusel, ja nimetatud isiku advokaadist esindajal on õigus juurdepääsuks isiku kaitset puudutavale riigisaladusele ilma juurdepääsuloata ja julgeolekukontrolli läbimata ulatuses, mis on vältimatult vajalik.

(5) Uurimisasutus, prokuratuur, kohtuväline menetleja või kohus edastab julgeolekukontrolli teostavale haldusorganile julgeolekukontrolli teostamise taotluse või menetlusmääruse.

(6) Julgeolekukontrolli teostav haldusorgan edastab julgeolekukontrolli tulemusena kogutud andmed uurimisasutusele, prokuratuurile, kohtuvälisele menetlejale või kohtule selle määratud tähtaja jooksul, mis ei või olla lühem kui 30 päeva.

§ 30. Julgeolekukontroll Riigikogu liikme suhtes salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse saamiseks

(1) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli teostamine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse Riigikogu liikme, välja arvatud Riigikogu esimehe suhtes julgeolekukontroll salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse saamiseks.

(2) Julgeolekukontroll teostatakse Riigikogu liikme suhtes, kes on määratud riigikaitsekomisjoni liikmeks. Kui riigikaitsekomisjoni liikmeks määratud Riigikogu liige ei läbi julgeolekukontrolli, määrab Riigikogu juhatus tema asemele uue riigikaitsekomisjoni liikme Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses sätestatud korras.

(3) Julgeolekukontrolli läbimiseks täidab Riigikogu liige riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja annab nõusoleku, millega lubab julgeolekukontrolli teostaval haldusorganil saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile. Riigikogu liige lisab Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile esitatavale ankeedile Riigikogu juhatuse kirja, milles põhjendatakse salastatud välisteabele juurdepääsu vajadust.

(4) Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon edastab Teabeametile käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumendid.

(5) Teabeamet esitab kolme kuu jooksul käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumentide saamisest arvates Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile Riigikogu liikme suhtes teostatud julgeolekukontrolli käigus kogutud andmete põhjal arvamuse, kas Riigikogu liikme suhtes esineb keeldumise aluseid juurdepääsu andmiseks salastatud välisteabele, millele juurdepääsuks julgeolekukontroll teostati.

(6) Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon otsustab käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud arvamuse alusel, kas Riigikogu liige on julgeolekukontrolli läbinud. Salastatud välisteabe juurdepääsusertifikaat (edaspidi *juurdepääsusertifikaat*) väljastatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.

7. peatükk

JULGEOLEKU- JA TAUSTAKONTROLI ARVAMUS

§ 31. Taustakontrolli arvamus

(1) Taustakontrolli teostav asutus annab arvamuse, kas adressaat vastab käesoleva seaduse § 8 lõigetes 2 ja 3 nimetatud ameti- või töökoha ülesannete täitmise või piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu loa saamise tingimustele või kas esineb oht riigi julgeolekule käesoleva seaduse § 9 tähenduses. Taustakontrolli teostava haldusorgani arvamus sisaldab andmeid selle kohta, kas:

- 1) adressaat on viimase viie aasta jooksul karistatud kuriteo eest;
- 2) adressaat on viimase viie aasta jooksul olnud kriminaalmenetluses süüdistatav;
- 3) adressaat on viimase viie aasta jooksul distsiplinaarsüüteo toimepanemise eest ametikohalt vabastatud;
- 4) adressaat saab pensioni, töötasu või muud regulaarset tasu riigilt, mis ei ole Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriik või Šveitsi Konföderatsioon või mis ei kuulu Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni;
- 5) adressaat on esitanud isikuandmete ankeedis või seletust andes teadlikult valeandmeid või varjanud olulist teavet;
- 6) adressaat on või on olnud kaasatud tegema koostööd välisriigi luure- või julgeolekuteenistusega, välja arvatud juhul, kui isik vastab riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 25 lõikes 3 sätestatud tingimustele ega ole julgeolekuasutuse hinnangul ohtlik Eesti Vabariigi julgeolekule;
- 7) adressaat on seotud ühendusega, mille tegevus on suunatud Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse vägivaldsele muutmisele, territoriaalse terviklikkuse vägivaldsele rikkumisele, vägivaldsele võimuhaaramisele või Eesti põhiseadusliku korra vägivaldsele muutmisele;
- 8) adressaadil on kehtivaid väärteokaristusi;
- 9) adressaati on karistatud tahtlikult toimepandud ametialase süüteo või kuriteo eest, mille isik on toime pannud ametiisikuna, või kas tema suhtes alustatud ametialase kuriteo või riigivastase kuriteo menetlus on lõpetatud kriminaalmenetluse seadustiku § 202, 203 või 205 alusel;
- 10) adressaadi suhtes viiakse läbi väärteomenetlust ametialase süüteo või korruptiivse teo tunnustel või riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse või selle alusel antud õigusakti rikkumise tunnustel;
- 11) adressaati on karistatud tahtlikult toimepandud kuriteo eest;
- 12) adressaati on karistatud riigisaladuse või salastatud välisteabe avalikustamise eest;

13) adressaat on täieliku teovõimega Eesti Vabariigi kodanik või vastab riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 25 lõikes 3 sätestatud tingimustele;

14) adressaadilt on juurdepääsuõigus ära võetud riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse või selle alusel antud õigusakti sätete rikkumise tõttu või on talle varem antud juurdepääsuluba kehtetuks tunnistatud riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse või selle alusel antud õigusakti sätete rikkumise tõttu viie aasta jooksul juurdepääsuloa tühistamisest arvates;

15) adressaadil on narkootilise või psühhotroopse aine, alkoholi- või hasartmängusõltuvus;

16) adressaat on pikemat aega viibinud välisriigis asjaoludel, mis ei ole tuvastatavad;

17) adressaadil on psüühikahäire, mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida;

18) adressaat on piiratud teovõimega.

(2) Taustakontrolli arvamuse annab taustakontrolli teostav haldusorgan, milles ta märgib, kas adressaadi suhtes esinevad käesoleva paragrahvi lõikest 1 tulenevad teenistusse võtmist või töölepingu sõlmimist välistavad asjaolud. Taustakontrolli arvamus ei ole siduv adressaadi ametikohale nimetamise õigust või töölepingu sõlmimise õigust omavale isikule ega muul juhul käesoleva seaduse kohaselt taustakontrolli teostamist eeldava haldusakti andmise pädevust omavale haldusorganile.

(3) Kui piiratud tasemel riigisaladusele vastaval tasemel salastatud välisteabele juurdepääsu andmiseks teostatava taustakontrolli arvamuse järgi esineb adressaadi puhul riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 32 lõikes 1 või § 51 lõikes 2 nimetatud asjaolu, siis võib riigi julgeoleku volitatud esindaja keelduda adressaadile juurdepääsusertifikaati andmisest, selle kehtivuse pikendamisest või selle ära võtta või tunnistada kehtetuks kuni vastava asjaolu äralangemiseni.

(4) Füüsilisele isikule, kes ei ole avalik teenistuja, valitsusasutuse või valitsusasutuse hallatava asutuse töötaja ega Eesti Panga töötaja, antakse õigus juurde pääseda piiratud taseme riigisaladusele tähtajaliselt. Juurdepääsuõigus lõpeb määratud tähtaja möödumisel, kui tähtaega ei ole pikendatud, või juurdepääsuõiguse äravõtmisel.

§ 32. Julgeolekukontrolli arvamus

(1) Julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe läbivaatamiseks moodustatakse julgeolekuasutuses asjaomase ministri poolt julgeolekukontrolli teostava asutuse juhi ettepanekul vähemalt kolmeliikmeline komisjon.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud komisjon annab julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe põhjal käesoleva seaduse § 31 nõuetele vastava arvamuse juurdepääsuloa, töötlemisloa või juurdepääsusertifikaadi andmise või selle kehtivuse pikendamise kohta haldusorganile, kelle pädevuses on juurdepääsuloa, töötlemisloa või juurdepääsusertifikaadi andmise, selle kehtivuse pikendamise ja kehtetuks tunnistamise otsustamine.

(3) Kui adressaadi puhul esineb riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 32 lõikes 1 või § 42 lõikes 1 või 2 nimetatud asjaolu, siis adressaadile juurdepääsu- või töötlemisluba ei anta, keeldutakse selle kehtivuse pikendamisest või tunnistatakse see kehtetuks pädeva haldusorgani haldusaktiga või keelatakse selle andmine kuni kõnealuse asjaolu äralangemiseni.

(4) Kui adressaadi puhul esineb riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 32 lõikes 2 või § 42 lõikes 3 nimetatud asjaolu, siis võib selleks pädeva haldusorgani haldusaktiga:

1) keelduda adressaadile juurdepääsuloa või töötlemisloa andmisest või anda vastav luba riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 33 lõikes 7 ettenähtust lühemaks ajaks või nimetatud seaduse § 33 lõikes 6 sätestatud korras;

2) keelduda adressaadile juurdepääsu- või töötlemisloa kehtivuse pikendamisest või pikendada vastav luba riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 33 lõikes 7 ettenähtust lühemaks ajaks;

3) adressaadile välja antud juurdepääsu- või töötlemisloa kehtetuks tunnistada või keelduda selle andmisest kuni vastava asjaolu äralangemiseni.

(5) Haldusakti riigisaladust puudutava juurdepääsu- või töötlemisloa andmise, selle andmisest keeldumise, loa kehtivuse pikendamise, selle pikendamisest keeldumise või loa kehtetuks tunnistamise kohta teeb julgeolekukontrolli teostanud asutuse juht või tema poolt volitatud isik.

(6) Kui salastatud välisteabele juurdepääsu andmiseks teostatava kontrolli käigus tuvastatakse, et adressaadi puhul esineb riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 32 lõikes 1 nimetatud asjaolu, siis ei anna riigi julgeoleku volitatud esindaja isikule juurdepääsusertifikaati, keeldub selle kehtivuse pikendamisest või võtab selle ära või tunnistab kehtetuks kuni kõnealuse asjaolu äralangemiseni.

(7) Kui salastatud välisteabele juurdepääsu andmiseks teostatava kontrolli käigus tuvastatakse, et adressaadi puhul esineb riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 32 lõikes 2 või § 51 lõikes 2 nimetatud asjaolu, siis võib riigi julgeoleku volitatud esindaja keelduda adressaadile välisteabe juurdepääsusertifikaadi andmisest, selle kehtivuse pikendamisest või selle ära võtta või kehtetuks tunnistada kuni kõnealuse asjaolu äralangemiseni.

§ 33. Töötlemis- ja juurdepääsuloa ning juurdepääsusertifikaadi andmisest, nende kehtivuse pikendamisest keeldumise, nende kehtetuks tunnistamise ja nende tühisuse tuvastamise ja taustakontrolli arvamuse tagajärjed

Kui adressaat on ameti- või töökohal, millel töötamise eelduseks on taustakontrolli läbimine, riigisaladusele või salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või selle töötlemise loa omamine, või ta kandideerib sellisele ameti- või töökohale, ja isikule keeldutakse töötlemis- või juurdepääsuloa või juurdepääsusertifikaadi andmisest või selle kehtivuse pikendamisest, tunnistatakse vastav luba või juurdepääsusertifikaat kehtetuks, tuvastatakse selle tühisus või adressaat ei läbi taustakontrolli, siis:

1) ei võeta adressaati sellisele ameti- või töökohale või

2) vabastatakse adressaat juurdepääsu- või töötlemisõigusega ametikohalt avaliku teenistuse seaduses või muus avalikku teenistust reguleerivas eriseaduses ettenähtud korras või öeldakse isiku tööleping üles töölepingu seaduses ettenähtud korras.

8. peatükk TEAVITAMINE

§ 34. Isiku õigus saada teavet tausta- ja julgeolekukontrolli kohta

(1) Adressaadil on õigus saada teavet taustakontrolli arvamuse või julgeolekukontrolli arvamuse kohta ning tema kohta kogutud teabe ja toimingute kohta.

(2) Andmete või teabe väljastamisest adressaadile võib keelduda isikuandmete kaitse seaduse § 20 lõikes 1 sätestatud korras või juhul, kui:

1) adressaat on olnud kaasatud tegema koostööd välisriigi luure- või julgeolekuteenistusega või olnud seotud ühendusega, mille tegevus on suunatud Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatusse vägivaldsele muutmisele, territoriaalse terviklikkuse vägivaldsele rikkumisele, vägivaldsele võimuhaaramisele või Eesti põhiseadusliku korra vägivaldsele muutmisele;

2) teave on riigisaladus või salastatud välisteave;

3) teave pärineb registrist, millele adressaadil ei ole juurdepääsu õigust.

(3) Laiendatud julgeolekukontrolli käigus adressaadi põhiõiguste piiramisel käesoleva seaduse § 25 lõike 2 ja julgeolekuasutuste seaduse § 26 lõike 3 punktide 1–4 tähenduses teavitab julgeolekuasutus peale adressaadi ka muud isikut, kelle sõnumi saladuse õigust või kodu, perekonna- või eraelu puutumatusse õigust piirati, julgeolekuasutuste seaduse §-s 29 sätestatud korras.

(4) Andmete või teabe andmisest keeldumise otsust säilitatakse toimikus, kus säilitatakse julgeoleku- või taustakontrolli tulemusel kogutud andmeid.

(5) Andmete või teabe andmisest keeldumise põhjendamisest võib loobuda, kui see ohustaks andmete või teabe andmisest keeldumise otsusega taotletavat eesmärki.

§ 35. Julgeoleku- ja taustakontrolli arvamusest teavitamine

(1) Julgeolekukontrolli teostav haldusorgan saadab riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 33 lõigetes 10 ja 11 sätestatud korras viie tööpäeva jooksul teatise julgeolekukontrolli arvamusest adressaadile ja asjassepuutuvale asutusele.

(2) Taustakontrolli teostav haldusorgan edastab kirjalikult adressaadile taustakontrolli arvamuse ja asjassepuutuvale asutusele või tööandjale viivitamata taustakontrolli arvamuse resolutiivosa.

9. peatükk ANDMETE TÖÖTLEMINE

§ 36. Andmete töötlemine

(1) Taustakontrolli käigus võib isikuandmeid töödelda üksnes taustakontrolli menetluse eesmärgil käesoleva seaduse § 4 tähenduses ja menetluse tulemusel kogutud andmeid edastada isikuandmete kaitse seaduse § 25 lõike 2 punktis 5 sätestatud korras riigiasutustele julgeolekukontrolli eesmärgil käesoleva seaduse § 3 tähenduses.

(2) Julgeolekukontrolli käigus võib isikuandmeid töödelda ja menetluse tulemusel kogutud andmeid edastada isikuandmete kaitse seaduse § 25 lõike 2 punktis 5 sätestatud korras riigiasutustele julgeolekukontrolli eesmärgil või kriminaalmenetluse seadustiku § 31 lõikes 1 sätestatud uurimisasutustele kriminaalmenetluse lahendamiseks sama isiku suhtes.

(3) Julgeoleku- ja taustakontrolli käigus kogutud andmed on piiratud juurdepääsuga teave. Käesoleva seaduse § 25 lõikes 2 sätestatud korras toimingutega kogutud teave võib olla riigisaladus.

§ 37. Andmete säilitamine

(1) Julgeoleku- või taustakontrolli käigus kogutud andmeid, sealhulgas kõiki adressaadi või temaga seotud isiku käesolevas seaduses nimetatud kirjalikke lube, täidetud ankeete ja protokolle, säilitatakse sihtotstarbelises toimikus, mis on kaitstud õigusvastase juurdepääsu eest.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud toimikut hoitakse ja säilitatakse adressaadi suhtes viimati kontrolli teostanud asutuses.

(3) Taustakontrolli käigus adressaadi kohta kogutud andmeid säilitatakse võlaõigusliku lepingu lõpetamiseni või ametikohalt vabastamiseni, välja arvatud juhul, kui isik jätkab teenistust uuel ametikohal, mille eeltingimuseks on taustakontrolli või julgeolekukontrolli teostamine.

(4) Julgeolekukontrolli käigus adressaadi kohta kogutud andmeid säilitatakse adressaadi surmani või kuni 75 aastat esmase julgeolekukontrolli arvamuse andmisest arvates.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 või 4 nimetatud tähtaja möödumisel julgeoleku- või taustakontrolli andmed adressaadi kohta hävitatakse.

10. peatükk JÄRELEVALVE

§ 38. Järelevalve seaduse täitmise üle

Käesoleva seaduse täitmise üle teostavad oma pädevuse piires järelevalvet:

- 1) Andmekaitse Inspeksioon isikuandmete kaitse seaduses sätestatud korras;
- 2) õiguskantsler õiguskantsleri seaduses sätestatud korras;
- 3) Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon julgeolekuasutuste seaduses sätestatud korras.

§ 39. Andmekaitse Inspeksiooni järelevalvemenetlus

(1) Isikul on õigus esitada kaebus Andmekaitse Inspeksioonile julgeoleku- või taustakontrolli teostava haldusorgani suhtes isikuandmete kaitse seaduse alusel, välja arvatud julgeoleku- või taustakontrolli arvamuse vaidlustamiseks.

(2) Andmekaitse Inspeksioon võib teha kaebuse alusel või omal algatusel isikuandmete töötlejale ettekirjutusi ja vastu võtta otsuseid isikuandmete kaitse seaduses ettenähtud korras.

11. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 40. Abipolitseiniku seaduse muutmine

Abipolitseiniku seaduse § 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 7. Abipolitseinikuks kandideerimine

(1) Abipolitseinikuks astuda soovija esitab Politsei- ja Piirivalveametile:

- 1) kirjaliku taotluse, milles kohustub täitma abipolitseiniku seadusest tulenevaid nõudeid;
- 2) isikut tõendava dokumendi koopia;
- 3) haridust tõendava dokumendi koopia;
- 4) tervisetõendi;
- 5) isikuandmete ankeedi;
- 6) kaks fotot mõõtmetega 4 × 5 cm;
- 7) eesti keele tasemetunnistuse koopia, kui haridus ei ole omandatud eesti keeles.

(2) Abipolitseinikuks astuda soovija suhtes tehakse taustakontroll julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras.

(3) Taotluse rahuldamise korral arvatakse abipolitseinikuks astuda soovija Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori või tema volitatud ametniku otsusega abipolitseiniku kandidaadiks.“.

§ 41. Kaitseliidu seaduse muutmine

Kaitseliidu seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 24 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 24. Tegevliige

(1) Tegevliikmeks võib olla vähemalt 18-aastane Eesti kodanik.

(2) Tegevliikmeks astuda soovija suhtes tehakse taustakontroll julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras. Tegevliikmeks vastuvõtmisest võib keelduda julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud alustel.

(3) Tegevliikmeks ei võeta isikut, kelle tervises seisund ei vasta tegevliikme tervisenõuetele.

(4) Tegevliikme tervisenõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

2) paragrahvi 26 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kaitseliidu toetajaliikmeks astuda soovija suhtes tehakse taustakontroll julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras. Kaitseliidu toetajaliikmeks võib keelduda võtmast isikut julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud alustel.“

3) paragrahvi 27 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Tegevliikmest auliikmeks ei valita isikut:

1) kelle terviseseisund ei vasta tegevliikme tervisenõuetele;

2) kellele kohus on piiratud teovõime tõttu määranud eestkostja;

3) kellel on karistus tahtlikult toimepandud esimese astme kuriteos ja kelle andmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud;

4) kellelt on jõustunud kohtuotsusega ära võetud õigus töötada avalikus teenistuses;

5) kellel on piirang noortega töötamiseks noorsootöö seaduse tähenduses;

6) kes on osalenud Eesti kodanike jälitamises või represseerimises nende poliitiliste veendumuste, Eestile lojaalsuse, klassikuuluvuse või Eesti riigi- või kaitseteenistuses olemise tõttu;

7) kes on distsiplinaarsüüteo eest avaliku teenistuse ametikohalt vabastatud ja vabastamisest on möödunud vähem kui üks aasta;

8) kes on liikmeks astumisel teadvalt esitanud valeandmeid.“;

4) paragrahv 80 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 80. Isikuandmete kontrollimine ja juurdepääs registritele

(1) Kaitseliidul on käesoleva seaduse § 43 lõike 2 punktis 2 ja relvaseaduse § 36 lõike 1 punktides 4–8 ja 11–14 ning lõigetes 2–4 sätestatud aluste esinemise kontrollimiseks õigus saada andmekogult, riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuselt ning avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult nende valduses olevaid andmeid ja tõendeid liikme teovõime ja karistatuse kohta.

(2) Teabe saamise põhjendatud taotluse vormistab Kaitseliit kirjalikult, määrates teabe esitamise tähtaja, mis ei või olla lühem kui kümme päeva.

(3) Käesoleva seaduse § 4 lõike 1 punktis 4 sätestatud ülesande täitmisel on Kaitseliidul õigus saada tegevliikme kohta teavet kaitseväekohustuslaste registrist kaitseväeteenistuse käigu kohta, liiklusregistrist juhiloa kehtivuse ja juhtimisõiguse kohta ning mobilisatsiooniregistrist sõjaaja üksuse ja sõjaaja ametikoha kohta ning sõjaaja üksuse ja selle ametikoha materiaalsete vahendite kohta.

(4) Kaitseliit on kohustatud kontrollima Kaitseliidu liikme ja liikmeks astuda soovija terviseandmeid tervisetõendi alusel.“.

§ 42. Kaitseväe korralduse seaduse muutmine

Kaitseväe korralduse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 41³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 41³. Taustakontroll

Kaitsevärke teenistusse või tööle kandideeriva isiku ning tegevväelase, ametniku või töötaja Kaitsevärke sobivuse hindamisel ja Kaitseväre teenuse osutamisega seotud isikute Kaitseväre julgeolekualale lubamise otsustamisel tehakse taustakontroll julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras.“;

2) paragrahvid 41⁴—41¹⁰ tunnistatakse kehtetuks.

§ 43. Karistusregistri seaduse muutmine

Karistusregistri seaduse § 16 lõiget 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Isikult on keelatud nõuda käesoleva seaduse § 15 lõikes 2 nimetatud andmeid, välja arvatud seaduses sätestatud tingimustel ja korras.“

§ 44. Krediidiasutuste seaduse muutmine

Krediidiasutuste seaduse § 88 lõike 5 punkti 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) julgeolekuasutusele julgeolekuasutuste seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks ja julgeolekukontrolli teostamiseks;“.

§ 45. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustiku § 126² lõike 10 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Käesolevas seadustikus sätestamata alusel võib järelevalvetingimusi teha üksnes Kaitseväre korralduse seaduses, maksukorralduse seaduses, politsei ja piirivalve seaduses, relvaseaduses, tolliseaduses, tunnistajakaitse seaduses, vangistusseaduses, välismaalaste seaduses ning väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud alusel.“.

§ 46. Lennundusseaduse muutmine

Lennundusseaduse § 46⁷ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 46⁷. Taustakontroll

(1) Isiku sobivuse hindamiseks lennuvälja või kopteriväljaku julgestuspiirangualale saatjata pääsemiseks, õhusõiduki meeskonnaliikme sertifikaadi või tunnistuse saamiseks ja lennundusjulgestusalaste ülesannete täitmiseks teostab Kaitsepolitseiamet isiku taustakontrolli julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras.

(2) Taustakontrolli teostatakse füüsilise isiku suhtes, kes taotleb või omab järgmisi dokumente või kes hakkab täitma või täidab järgmisi lennundusjulgestusalaseid ülesandeid:

1) lennuvälja või kopteriväljaku julgestuspiirangualale saatjata pääsu võimaldav läbipääsuluba;

2) õhusõiduki meeskonnaliikme sertifikaat;

- 3) õhusõiduki meeskonnaliikme tunnistus;
- 4) lennualaja või kopteriljaljaku julgestuspiirangulal julgestusotstarbelise läbivaatuse, juurdepääsukontrolli või muude julgestusmeetmete kohaldamine;
- 5) lennualaja või kopteriljaljaku julgestuspiirangulal julgestusotstarbelise läbivaatuse, juurdepääsukontrolli või muude julgestusmeetmete kohaldamise eest vastutamine;
- 6) lennualaja või kopteriljaljaku julgestuse eest vastutamine;
- 7) kokkuleppelise esindaja julgestuse eest vastutamine;
- 8) tuntud saatja julgestuse eest vastutamine;
- 9) pardavarude kokkuleppelise tarnija julgestuse eest vastutamine;
- 10) julgestuskoolituse läbiviiva instruktoriga ülesannete täitmine.

(3) Taustakontrolli arvamus võib olla aluseks:

- 1) läbipääsuloa ja meeskonnaliikme sertifikaadi ning tunnistuse väljastamisest keeldumiseks ning nende kehtetuks tunnistamiseks;
- 2) adreeritud tööle või teenistusse võtmisest keeldumiseks ja töö- või teenistussuhte lõpetamiseks või teenuse kasutamisest keeldumiseks.“

§ 47. Lõhkematerjaliseaduse muutmise

Lõhkematerjaliseadust täiendatakse §-ga 63¹ järgmises sõnastuses:

„§ 63¹. Taustakontroll

Juurdepääsu saamiseks lõhkematerjalile, lõhkematerjali käitlemise korraldamiseks või lõhketööde tegemiseks tehakse käesoleva seaduse §-des 61, 62 ja 63 nimetatud isikute sobivuse hindamiseks taustakontrolli julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras.“

§ 48. Maksukorralduse seaduse muutmise

Maksukorralduse seaduse § 81² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 81². Taustakontroll

Isiku suhtes, kes kandideerib ameti- või töökohale või on ameti- või töökohal Maksu- ja Tolliametis, tehakse taustakontrolli julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras.“

§ 49. Politsei ja piirivalve seaduse muutmise

Politsei ja piirivalve seaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahv 7⁵⁰ tunnistatakse kehtetuks;

2) paragrahv 42 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 42. Taustakontroll

Taustakontroll tehakse julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras:

- 1) isiku suhtes, kes kandideerib ameti- või töökohale või on ameti- või töökohal politseiametnikuna politseiteenistuses, välja arvatud politseiametnikuna Kaitsepolitseiametis;
- 2) isiku suhtes, kes kandideerib politsei erialale kutseõppesse või rakenduskõrgharidusõppesse või politseiametniku ametikohale sisekaitselises rakenduskõrgkoolis;
- 3) politsei ja piirivalve seaduse §-s 6¹ sätestatud juhul.“

§ 50. Prokuratuuriseaduse muutmise

Prokuratuuriseaduse § 15¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 15¹. Taustakontroll

Prokuröriteenistusse kandideeriva isiku suhtes tehakse taustakontroll julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras.“

§ 51. Päästeteenistuse seaduse muutmise

Päästeteenistuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 7¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 7¹. Taustakontroll

(1) Taustakontroll tehakse julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras isiku suhtes, kes kandideerib:

1) päästeteenistusse päästeametniku ametikohale, mille ametiülesannete hulka kuulub töö andmekoguga, mille vastutav töötleja on Siseministeerium või Politsei- ja Piirivalveamet, või demineerimistöö tegemine või kus isikul on juurdepääs päästeteenistujate delikaatsetele isikuandmetele;

2) päästeteenistuse erialale kutseõppesse või rakenduskõrgharidusõppesse või päästeametniku ametikohale sisekaitselises rakenduskõrgkoolis.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud ametikohtade loetelu kehtestab päästeasutuse juht käskkirjaga.“;

2) paragrahv 7² tunnistatakse kehtetuks.

§ 52. Riigikogu liikme staatuse seaduse muutmise

Riigikogu liikme staatuse seaduse § 19 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll Riigikogu liikme, välja arvatud Riigikogu esimehe suhtes salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse saamiseks julgeoleku- ja taustakontrolli seaduse §-s 30 sätestatud korras. Salastatud välisteabe juurdepääsusertifikaat väljastatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.“.

§ 53. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse muutmine

Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 27 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Üksnes piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus on ametikohajärgselt taustakontrolli läbinud riigi ametiasutuse avalikul teenistujal, valitsusasutuse hallatava riigiasutuse töötajal ja Eesti Panga töötajal, kes on nimetatud, valitud või töölepingu alusel võetud ametikohale, millel töötamise eeltingimuseks on üksnes piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine.“;

2) paragrahvid 29 ja 30 tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 31 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Juurdepääsuloa saamiseks või selle kehtivuse pikendamiseks esitab isik enda suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele taotluse julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras.“;

4) paragrahvi 31 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;

5) paragrahvi 32 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud asjaolude kontrollimiseks teostatakse isiku suhtes julgeolekukontroll julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras.“;

6) paragrahvi 33 lõige 12 tunnistatakse kehtetuks;

7) paragrahvi 41 täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

„(7) Töötlemisloa saamiseks või selle kehtivuse pikendamiseks teostab Kaitsepolitsei amet julgeolekukontrolli julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses ja käesoleva seaduse §-s 43 sätestatud korras.“;

8) paragrahvi 42 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud asjaolude kontrollimiseks teostatakse juriidilise isiku suhtes julgeolekukontroll julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras.“;

9) seaduse 2. peatüki 3. jao 4. jaotis tunnistatakse kehtetuks;

10) paragrahvi 50 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Vabariigi Valitsuse poolt käesoleva seaduse § 20 lõike 4, § 36 lõike 3, § 39 lõike 1, § 41 lõike 6, § 42 lõike 4 ja § 46 lõike 4 alusel kehtestatud määrustes võib kehtestada erisusi salastatud välisteabe kaitsel.“;

11) paragrahvi 51 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Salastatud välisteabele juurdepääsu andmisel lähtutakse käesoleva seaduse 2. peatüki 3. jao 2. jaotise sätetest ning julgeoleku- ja taustakontrolli seadusest, arvestades käesolevas peatükis sätestatud erisusi, kui välislepingust ei tulene teisiti.“;

12) paragrahvi 51 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks.

§ 54. Strateegilise kauba seaduse muutmine

Strateegilise kauba seaduse 6. peatükk muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„6. peatükk Taustakontroll

§ 76. Taustakontroll

Isiku suhtes, kes taotleb litsentsi strateegilise kauba veoks või teenuse osutamiseks, tehakse taustakontroll julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras.“.

§ 55. Tolliseaduse muutmine

Tolliseaduse § 22² tunnistatakse kehtetuks.

§ 56. Turvaseaduse muutmine

Turvaseaduse § 46¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 46¹. Taustakontroll

Isiku suhtes, kes taotleb hädaolukorra seaduse § 41 lõikes 2 nimetatud suure rünnakuriskiga objekti hõlmava turvateenuse osutamise tegevusluba, tehakse taustakontroll julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras.“.

§ 57. Töölepingu seaduse muutmine

Töölepingu seaduse § 88 lõiget 1 täiendatakse punktiga 9 järgmises sõnastuses:

„9) ei ole läbinud julgeoleku- või taustakontrolli, kui selle teostamine isiku suhtes on ameti- või töökohale kandideerimisel või muul juhul seadusega sätestatud.“.

§ 58. Vangistuseseaduse muutmine

Vangistuseseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 33² tunnistatakse kehtetuks;

2) paragrahv 114¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 114¹. Taustakontroll

Vanglasse teenistusse või tööle või vanglaametniku erialale õppima asuda sooviva isiku suhtes tehakse taustakontroll julgeoleku- ja taustakontrolli seaduses sätestatud korras.“.

§ 59. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2015. aasta 1. jaanuaril.

Riigikogu esimees

Eiki Nestor

Tallinn, Toompea

“...” “.....” 2014. a

Algatanud Vabariigi Valitsus

“...” “.....” 2014. a

esituskiri nr ...

(allkirjastatud digitaalselt)

Andres Anvelt

Justiitsminister